

คู่มือรายวิชา

รายวิชา เวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ชุมชน 1

609230 (Family and Community Medicine)

นักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 2

ภาคการศึกษาที่ 3 ปีการศึกษา 2550

สารบัญ

	หน้า
1. ความสำคัญของรายวิชา	1
2. เกณฑ์มาตรฐานแพทยสภา	2
3. วัตถุประสงค์ทั่วไป	6
4. รายชื่ออาจารย์	7
5. การกำหนดหลักสูตร	7
6. วัตถุประสงค์เฉพาะรายวิชา	8
7. เนื้อหาวิชา	8
8. การจัดการเรียนการสอน	9
9. ตารางสอน	9
10. สื่อการศึกษา	10
11. การประเมินผล	10
12. แผนการศึกษา	10

1. ความสำคัญของรายวิชา

วิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ชุมชน (Family and Community Medicine) เป็นวิชาพื้นฐานที่จะทำให้แพทย์เข้าใจภาพรวมในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวม การศึกษารายวิชานี้ทำให้นักศึกษาแพทย์เห็นความสำคัญของการดูแลผู้ป่วยในมิติอื่นๆ นอกเหนือจากมิติด้าน Biomedical Science อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาของผู้ป่วยอย่างครบถ้วนแท้จริง เพราะช่วยทำให้เข้าใจที่มาของปัญหาความเจ็บป่วยและผลกระทบอันสืบเนื่องจากความเจ็บป่วยนั้น ซึ่งนอกจากมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับผู้ป่วยโดยตรงแล้ว ยังมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อครอบครัวและชุมชนต่อเนื่องเป็นวงกว้างโดยเฉพาะความสำคัญของครอบครัวนั้น ถึงแม้จะเป็นหน่วยเล็กที่สุดของสังคม แต่ก็ยังเป็นหน่วยที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะบุคคลจะมีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ปรับตัวได้ดีใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ทั้งยามป่วยไข้และยามปกตินั้นจะต้องมีพื้นฐานมาจากครอบครัวที่ดี รวมทั้งผลกระทบของครอบครัวที่มีต่อความเจ็บป่วยและในทำนองเดียวกันผลของความเจ็บป่วยของสมาชิกในครอบครัวจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพภายในครอบครัวด้วย

นอกจากนี้ การดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดของวิชานี้จะทำให้แพทย์สามารถเรียนรู้ธรรมชาติและพัฒนาการของโรคและความเจ็บป่วยได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มป่วยจนหายขาด หรือแม้แต่เสียชีวิต และเกิดความพิการ รวมทั้งความรู้ทักษะและเจตคติที่เหมาะสม จะสามารถเป็นเครื่องมือที่สำคัญของแพทย์ในการที่จะช่วยแก้ปัญหา ป้องกันปัญหา ให้กับชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานะสุขภาพส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน ได้อย่างต่อเนื่องครบวงจร

2. เกณฑ์มาตรฐานแพทยสภา

ลักษณะที่พึงประสงค์ และความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ

1. พฤตินิสัย เจตคติ คุณธรรม และจริยธรรมแห่งวิชาชีพ (Professional Habits, Attitudes, Moral, and Ethics)
  - พฤตินิสัยในการทำงาน (Work Habits) และความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ
  - ความรับผิดชอบในการให้ความจริงแก่ผู้ป่วย รักษาความลับ และ เคารพในสิทธิของผู้ป่วย
  - ปกป้องและพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของผู้ป่วย
  - แสดงเจตคติที่ดีต่อการให้บริการสุขภาพแบบองค์รวมแก่ผู้ป่วยทุกระดับ
  - ปฏิบัติตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพเวชกรรม
  - มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมต่อการประกอบวิชาชีพแพทย์
  - ซื่อสัตย์สุจริตต่อการประกอบวิชาชีพเวชกรรม
2. ทักษะในการติดต่อสื่อสาร และสร้างสัมพันธภาพ (Communication and Interpersonal skills)
3. ความรู้พื้นฐาน
  - 3.1 มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์การแพทย์ทั้งระดับพื้นฐานและระดับคลินิก และสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาผู้ป่วย ตลอดจนวางแผนส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันการเจ็บป่วยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3.2 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่อไปนี้

3.2.1 ระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทย

3.2.2 งานสาธารณสุขมูลฐาน เวชศาสตร์ชุมชน และเวชศาสตร์ครอบครัว

3.2.3 เศรษฐศาสตร์สาธารณสุขที่เกี่ยวข้องและเหมาะสมในการทำเวชปฏิบัติ

3.2.4 หลักการด้านระบาดวิทยา ชีวสถิติ เวชสารสนเทศ (Medical Informatics) ระบาดวิทยาคลินิกและ Evidence-based Medicine

3.2.5 งานบริหารและสังคมศาสตร์

- หลักการบริหารทั่วไป และการบริหารด้านการแพทย์และสาธารณสุข

- สังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ที่จำเป็นสำหรับการเสริมสร้างเจตคติ และความเข้าใจต่อเพื่อนมนุษย์และสังคม

3.2.6 หลักกฎหมายทั่วไป และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตลอดจนกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของแพทยสภา และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ทักษะทางคลินิก

ให้บริการสุขภาพผู้ป่วยแบบองค์รวม (Holistic Approach) ได้แก่ การตรวจวินิจฉัย บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันการเจ็บป่วยทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ในสภาพที่เป็นปัจเจกบุคคล และในสภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม

5. การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development)
  - 5.1 มีความสามารถในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ในการหาข้อมูลใหม่ๆ
  - 5.2 ตระหนักถึงความสำคัญของชีวเวชศาสตร์ (Biomedical Sciences) ระบาดวิทยาคlinic Evidence-based Medicine และการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพ ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในเวชปฏิบัติ
  - 5.3 มีเจตคติในการพัฒนาคุณภาพงานอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและทักษะทางคลินิก

หมวดที่ 1 ภาวะปรกติและหลักการดูแลทั่วไป

- 1.1 สามารถรวบรวมข้อมูล และประเมินปัญหาทางสุขภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนในความรับผิดชอบตามวิธีการทางระบาดวิทยา
  - 1.1.1 Statistical concepts of measurement in medical practice
  - 1.1.2 Appraisal and Interpretation of medical literature
  - 1.1.3 Epidemiology of health and diseases
- 1.2 สามารถส่งเสริมสุขภาพส่วนบุคคลและชุมชนเกี่ยวกับการ สุขศึกษา การสุขภาพิบาล การส่งเสริมโภชนาการ การอนามัยแม่และเด็ก การวางแผนครอบครัว การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค การควบคุมโรคในท้องถิ่น การตรวจสุขภาพ และการตรวจหาโรคในระยะเริ่มแรก
  - 1.2.1 Health service organization and delivery
  - 1.2.2 Community dimension of medical practice

- 1.3 สามารถประเมินสุขภาพและให้คำแนะนำที่เหมาะสมเพื่อควมมีสุขภาพดี
แก่บุคคลตามวัยและสถานะต่างๆ ตั้งแต่ทารกในครรภ์ ทารกแรกเกิด
วัยก่อนเข้าเรียน วัยเรียน วัยรุ่น วัยหนุ่มสาว ผู้ใหญ่ หญิงมีครรภ์ วัยสูงอายุ
และผู้พิการ
  - 1.3.1 Fetus
  - 1.3.2 Infancy and Childhood
  - 1.3.3 Adolescence
  - 1.3.4 Adulthood
  - 1.3.5 Senescence
  - 1.3.6 Disability
- 1.4 สามารถตรวจสุขภาพ ตรวจคัดกรองโรค และออกความเห็นหรือหนังสือ
รับรองความเห็นได้อย่างเหมาะสม
- 1.5 สามารถระบุปัญหา วิเคราะห์ และให้แนวทางปฏิบัติเชิงเวชจริยศาสตร์
และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
  - 1.5.1 Consent and informed consent to treatment
  - 1.5.2 Physician-patient relationship
  - 1.5.3 Death and dying
  - 1.5.4 Birth-related issues
  - 1.5.5 Research issues

3. วัตถุประสงค์ทั่วไป

วิชาเวชศาสตร์ครอบครัวและชุมชน มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อให้ศึกษามีความรู้ เจตคติและทักษะ โดยสามารถ

- 3.1 ประยุกต์หลักการเวชศาสตร์ครอบครัวในการดูแลผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน
- 3.2 แสดงบทบาทของแพทย์ในการให้บริการและพัฒนาสุขภาพของประชาชน ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน
- 3.3 วิเคราะห์และสังเคราะห์ระบบบริการสาธารณสุข เสนอแนวทางการจัดการที่พึงประสงค์
- 3.4 ประยุกต์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ (Biomedical Sciences) วิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ (Evidence-based Medicine) และทักษะการสื่อสารในการดูแลผู้ป่วยอย่างเป็นองค์รวมต่อเนื่องและผสมผสานทั้งการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพ
- 3.5 ประยุกต์หลักการบริหารงาน สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ในการให้บริการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน
- 3.6 ประยุกต์หลักการชีวสถิติ ระบาดวิทยาและการวิจัยในการปฏิบัติงานทั้งในสถานบริการสาธารณสุขและในชุมชน
- 3.7 แสดงเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานในชุมชนและตระหนักการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3.8 มีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานเพื่อให้ประชาชนบรรลุการมีสุขภาพดี
- 3.9 ตระหนักความสำคัญและสร้างสัมพันธภาพ ตลอดจนการสื่อสารกับผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ผู้ร่วมงาน ด้วยทักษะการติดต่อสื่อสารขั้นพื้นฐานและการสื่อสารเฉพาะเรื่องได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนตระหนักและมีค่านิยม จรรยาบรรณ และมารยาทที่เหมาะสมแห่งวิชาชีพ

4. รายชื่ออาจารย์

4.1 ผู้ประสานงานรายวิชา อาจารย์ นายแพทย์ประทุมทอง ยาทุม

4.2 ผู้สอน

4.2.1 แพทย์หญิงรุจิรา มั่งคละศิริ

4.2.2 นายแพทย์สุรสิทธิ์ จิตรพิทักษ์เลิศ

4.2.3 แพทย์หญิงสกวเดือน นำแสงกุล

4.2.4 นายแพทย์ประทุมทอง ยาทุม

5. การกำหนดหลักสูตร

5.1 รายวิชา เวชศาสตร์ครอบครัวและเวชศาสตร์ชุมชน 1

5.2 รหัสวิชา 609230

5.3 จำนวนหน่วยกิต 2(2-0-4)

5.4 วิชาบังคับก่อน ไม่มี

5.5 คำอธิบายรายวิชา การปฏิรูประบบสาธารณสุข ระบบบริการสาธารณสุข ที่พึงประสงค์ ด้านความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพและสังคมตรวจสอบได้ ระบบบริการปฐมภูมิ โจทย์ปัญหาทางพฤติกรรม ทบทวนทักษะการติดต่อสื่อสาร ขั้นพื้นฐาน ทักษะจากโจทย์ปัญหาผู้ป่วย หลักการเวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน การดูแลแบบองค์รวม (Holistic care) วงจรชีวิตระดับบุคคล (Individual life cycle) หลักวิทยาการระบาด สิ่งกำหนดสุขภาพและโรค(Determinants of Health and Diseases) ในประชากรไทย

6. วัตถุประสงค์เฉพาะรายวิชา

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน นักศึกษาสามารถ

- 6.1 อธิบายโครงสร้างของระบบสุขภาพและการปฏิรูประบบสาธารณสุข
- 6.2 อธิบายลักษณะของระบบบริการสาธารณสุขที่พึงประสงค์ซึ่งประกอบด้วย ความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการ คุณภาพ ประสิทธิภาพและสังคม ตรวจสอบได้
- 6.3 อธิบายบทบาทของแพทย์ในงานบริการปฐมภูมิภายใต้แบบแผนการดูแลตนเองของประชาชนเมื่อเจ็บป่วย
- 6.4 อธิบายหลักการเวชศาสตร์ครอบครัว และเวชศาสตร์ชุมชนและสามารถประยุกต์เครื่องมือทางมานุษยวิทยาเบื้องต้นในการวินิจฉัยชุมชน
- 6.5 อธิบายวงจรชีวิตระดับบุคคล (Individual life cycle)
- 6.6 อธิบายสิ่งกำหนดสุขภาวะและโรค
- 6.7 ประยุกต์แนวคิดระบาดวิทยา การวัดทางระบาดวิทยา รูปแบบการวิจัยชีวิตสถิติเบื้องต้น ในการศึกษาชุมชน
- 6.8 อธิบายและตระหนักความสำคัญของการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม
- 6.9 อธิบายและตระหนักความสำคัญของการประยุกต์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์ ในการดูแลผู้ป่วย
- 6.10 อธิบายหลักการสื่อสารขั้นต้นในงานบริการทางสาธารณสุข

7. เนื้อหาวิชารายวิชา

- 7.1 การดูแลแบบองค์รวม
- 7.2 เวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน
- 7.3 ระบบบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอ และบริการปฐมภูมิ
- 7.4 การปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข
- 7.5 หลักวิทยาการระบาด
- 7.6 สิ่งกำหนดสุขภาวะและโรค
- 7.7 โจทย์ปัญหาทางพฤติกรรม

8. การจัดการเรียนการสอนรายวิชา

8.1 บรรยายในชั้นเรียน

8.2 การจัดการเรียนการสอนแบบ POL

8.3 จัดกิจกรรมเรียนรู้โดยผ่านการปฏิบัติ

9. ตารางสอนรายวิชา

วัน เดือน ปี	หัวข้อบรรยาย	จำนวน ชั่วโมง	อาจารย์ผู้สอน
5-6 ม.ค.51	1. การดูแลแบบองค์รวม 1-3	2 วัน (การศึกษา นอกสถานที่)	พญ. รุจิราและ คณะ
7 ม.ค. 51	2. Introduction to FCM Curriculum and Correlation to MRS	2	นพ. ประทุมทอง ยาทุม
14 ม.ค.51	3. ระบบบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอ และบริการปฐมภูมิ	2	นพ. ประทุมทอง
21 ม.ค. 51	4. การปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข	2	พญ. รุจิรา
28 ม.ค. 51	5. โจทย์ปัญหาทางพฤติกรรม 1	2	อาจารย์ 6 ท่าน
4 ก.พ. 51	6. เวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน	2	นพ. ประทุมทอง
11 ก.พ. 51	7. หลักวิทยาการระบาด 1	2	นพ. สุรสิทธิ์
18 ก.พ. 51	8. โจทย์ปัญหาทางพฤติกรรม 2	2	อาจารย์ 6 ท่าน
25 ก.พ. 51	9. หลักวิทยาการระบาด 2	2	นพ. สุรสิทธิ์
3 มี.ค. 51	10. หลักวิทยาการระบาด 3	2	นพ. สุรสิทธิ์
10 มี.ค. 51	11.หลักวิทยาการระบาด 4	2	นพ. สุรสิทธิ์
17 มี.ค. 51	12.สอบ	2	นพ. ประทุมทอง

10. สื่อการศึกษา

10.1 ตำรา และ เอกสาร

10.2 LCD and computer

10.3 Visualizer

11. การประเมินผลรายวิชา

11.1 การให้เกรด (A, B+, B, C+, C, D+, D, F)

11.2 สอบภาคทฤษฎีปลายภาค

12. แผนการศึกษารายชั่วโมง

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง การดูแลแบบองค์รวม 1 - 3
2. ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ แพทย์หญิงรุจิรา มังคละศิริ และคณะ
3. เวลาที่สอน 2 วัน 1 คืน
4. สถานที่เรียน ศูนย์พัฒนาคุณภาพผู้สูงอายุวังน้ำเขียว
5. แนวคิด สุขภาพองค์รวม สุขภาพทางจิตวิญญาณ
6. วัตถุประสงค์การศึกษา ภายหลังจากเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 นิยามสุขภาพองค์รวม
  - 6.2 ตระหนักความสำคัญของสุขภาพองค์รวม
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 7.1 ก่อนเข้าชั้นเรียน
  - 7.2 ในชั้นเรียน
    - 7.2.1 การบรรยาย
    - 7.2.2 การซักถามในชั้นเรียน
    - 7.2.3 การเรียนรู้ผ่านการร่วมกิจกรรม
    - 7.2.4 Role play
  - 7.3 หลังชั้นเรียน ทบทวนบทเรียน
8. สื่อการเรียน
  - 8.1 เอกสารประกอบการสอน
  - 8.2 ตำรา และ เอกสาร
  - 8.3 LCD and computer
  - 8.4 Visualizer
  - 8.5 VDO/VCD/DVD
9. การประเมินผล
  - MCQ
  - Short answer

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง Introduction to FCM Curriculum and Correlation to MRS
2. ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ นายแพทย์ประทุมทอง ยาทุม
3. เวลาที่สอน 2 ชั่วโมง
4. สถานที่เรียน F9
5. แนวคิด ภาพรวมของ เวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน
ความสัมพันธ์กับรายวิชาชนบทศึกษาทางการแพทย์
ความหมาย ความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง
Clinical medicine , Family medicine , Community medicine
คุณค่าและความสำคัญของวิชา
กระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล
6. วัตถุประสงค์การศึกษา ภายหลังจากการเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 อธิบายเนื้อหาวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว และ เวชศาสตร์ชุมชน
  - 6.2 อธิบายความหมาย ความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง Clinical
Medicine , Family Medicine , Community Medicine
  - 6.3 ตระหนักคุณค่าและความสำคัญของวิชาเวชศาสตร์ครอบครัว และ
เวชศาสตร์ชุมชน
  - 6.4 อธิบายกระบวนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล สามารถร่วม
เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 7.1 ก่อนเข้าชั้นเรียน Reading assignment & pre-test
  - 7.2 ในชั้นเรียน
    - 7.2.1 บรรยาย
    - 7.2.2 การซักถามในชั้นเรียน
    - 7.2.3 การเรียนรู้ผ่านการร่วมกิจกรรม
  - 7.3 หลังชั้นเรียน Homework Assignment
8. สื่อการเรียน
  - 8.1 เอกสารประกอบการสอน
  - 8.2 ตำรา และ เอกสาร
  - 8.3 LCD and Computer
  - 8.4 Visualizer
  - 8.5 VDO/VCD/DVD
9. การประเมินผล
  - 9.1 MCQ

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง ระบบบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอและบริการปฐมภูมิ
2. ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ นายแพทย์ประทุมทอง ยาทุม
3. เวลาที่สอน 2 ชั่วโมง
4. สถานที่เรียน F9
5. แนวคิด แนวคิดระบบ ระบบบริการสาธารณสุข ระบบบริการสาธารณสุข
ในระดับอำเภอ ระบบบริการปฐมภูมิ
6. วัตถุประสงค์การศึกษา ภายหลังจากเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 อธิบาย แนวคิดเรื่องระบบ
  - 6.2 ตระหนักความสำคัญของระบบบริการสุขภาพต่อสุขภาพของประชากรไทย
  - 6.3 อธิบายระบบบริการสาธารณสุขในระดับอำเภอ
  - 6.4 อธิบายระบบบริการปฐมภูมิ
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 7.1 ก่อนเข้าชั้นเรียน Reading assignment
  - 7.2 ในชั้นเรียน
    - 7.2.1 บรรยาย
    - 7.2.2 การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และซักถามในชั้นเรียน
    - 7.2.3 การเรียนรู้ผ่านการร่วมกิจกรรม
  - 7.3 หลังชั้นเรียน Homework Assignment

8. สื่อการเรียน
  - 8.1 เอกสารประกอบการสอน
  - 8.2 ตำรา
  - 8.3 LCD and computer
  - 8.4 Visualizer
  - 8.5 VDO/VCD/DVD
9. การประเมินผล
  - 9.1 MCQ

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง   เวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน
2. ผู้รับผิดชอบ   อาจารย์ แพทย์หญิงรุจิรา มั่งคละศิริ
3. เวลาที่สอน   2 ชั่วโมง
4. สถานที่เรียน   F9
5. แนวคิด   Principle of Family Medicine, Principle of Community Medicine
6. วัตถุประสงค์การศึกษา   ภายหลังการเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 นิยามเวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน
  - 6.2 อธิบายและตระหนักความสำคัญของ เวชศาสตร์ครอบครัว เวชศาสตร์ชุมชน
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 7.1 ก่อนเข้าชั้นเรียน   Reading assignment
  - 7.2 ในชั้นเรียน
    - 7.2.1 บรรยาย
    - 7.2.2 การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และซักถามในชั้นเรียน
    - 7.2.3 การเรียนรู้ผ่านการร่วมกิจกรรม
  - 7.3 หลังชั้นเรียน   Homework Assignment
8. สื่อการเรียน
  - 8.1 เอกสารประกอบการสอน
  - 8.2 ตำรา และ เอกสาร
  - 8.3 LCD and computer
  - 8.4 Visualizer
  - 8.5 VDO/VCD/DVD
9. การประเมินผล
  - 9.1 MCQ

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง   วิทยาการระบาด 1-4
2. ผู้รับผิดชอบ   อาจารย์ นายแพทย์สุรสิทธิ์ จิตรพิทักษ์เลิศ
3. เวลาที่สอน   8 ชั่วโมง
4. สถานที่เรียน   F9
5. แนวคิด   สิ่งกำหนดสุขภาพและโรค ธรรมชาติของการเกิดโรค ปัจจัย
 เสี่ยงที่ทำให้เกิดโรค หลักการป้องกันและควบคุมโรค การวัดทาง
 ระบาดวิทยา รูปแบบการวิจัย การทดสอบสมมติฐาน สถิติเชิง
 วิเคราะห์ Internal and External Validity อุบัติการณ์ ความชุก
 Odds Ratio อัตราเสี่ยงสัมพัทธ์ ความไว ความจำเพาะ ค่าพยากรณ์
 ค่าความเชื่อมั่น นัยสำคัญทางสถิติ ข้อมูลทุติยภูมิ
6. วัตถุประสงค์การศึกษา   ภายหลังการเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดโรค การกระจายและสาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรคตามหลักระบาดวิทยา
  - 6.2 อธิบายธรรมชาติของการเกิดโรค หลักการป้องกันและควบคุมโรค
  - 6.3 อธิบายแนวคิดพื้นฐานในการวัดทางระบาดวิทยา รูปแบบการวิจัย การทดสอบสมมติฐานและสถิติเชิงวิเคราะห์
  - 6.4 ระบุรูปแบบการวิจัยทางระบาดวิทยา
  - 6.5 อธิบายข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบการวิจัยทางระบาดวิทยาในแต่ละรูปแบบ
  - 6.6 อธิบายและตระหนักความสำคัญของความถูกต้องในการศึกษาทางระบาดวิทยา (internal and external validity in epidemiological studies)
  - 6.7 นิยามและคำนวณอุบัติการณ์ (incidence) ความชุก (prevalence) อัตราต่อรอง (odds ratio) อัตราเสี่ยงสัมพัทธ์ (relative risk), number needed to treat, risk reduction, number needed to harm, ความไว (sensitivity) ความจำเพาะ (specificity) และ ค่าพยากรณ์ (predictive values)

- 6.8 ตีความช่วงความเชื่อมั่น (confidence intervals) และนัยสำคัญทางสถิติ (statistical significance)
- 6.9 อธิบายและตระหนักความสำคัญข้อจำกัดของข้อมูลทุติยภูมิในการวินิจฉัยชุมชน
- 6.10 อธิบายและตระหนักความสำคัญและประโยชน์ของระบาดวิทยาต่อการให้บริการผู้ป่วยและครอบครัว รวมทั้งการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในระดับชุมชน
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
- 7.1 นำเข้าสู่บทเรียน ชี้อาณัติประสงค์ของการเรียนรู้ (5 นาที)
- 7.2 นิยามสิ่งกำหนดที่ทำให้เกิดโรค/ปัญหาสุขภาพ(determinants of health) แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดโรค การกระจายของโรคในด้านบุคคล เวลา สถานที่ และสาเหตุปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดโรค (20 นาที)
- 7.3 ยกตัวอย่างผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรค ไข้เลือดออก ธรรมชาติของโรคไข้เลือดออก และแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (15 นาที)
- 7.4 ถาม-ตอบ ครั้งที่ 1 (10 นาที)
(และพัก 10 นาที)
- 7.5 อธิบายแนวคิดพื้นฐานในการวัดทางระบาดวิทยา นิยามและคำนวณอุบัติการณ์ (incidence) ความชุก (prevalence) (15 นาที)
- 7.6 ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองแล้วตรวจสอบกับเพื่อนกลุ่มละ 3-4 คน (25 นาที)
- 7.7 ถาม-ตอบ ครั้งที่ 2 (10 นาที)
(และพัก 10 นาที)
- 7.8 บรรยายรูปแบบการวิจัยทางระบาดวิทยา ข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบการวิจัยในแต่ละรูปแบบ ความถูกต้องในการศึกษาทางระบาดวิทยา (internal and external validity in epidemiological studies) (15 นาที)
- 7.9 ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองแล้วตรวจสอบกับเพื่อนกลุ่มละ 3-4 คน (25 นาที)

- 7.10 ถาม-ตอบ ครั้งที่ 3 (10 นาที)
(และพักรับประทานอาหารกลางวัน)
- 7.11 บรรยาย “มหัศจรรย์ตาราง 2x2” ครอบคลุมเรื่องอัตราต่อรอง (odds ratio) อัตราเสี่ยงสัมพัทธ์ (relative risk), number needed to treat, risk reduction, number needed to harm, ความไว (sensitivity) ความจำเพาะ (specificity) และ ค่าพยากรณ์ (predictive values) (30 นาที)
- 7.12 ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองแล้วตรวจสอบกับเพื่อนกลุ่มละ 3-4 คน (45 นาที)
- 7.13 ถาม-ตอบ ครั้งที่ 4 (15 นาที)
และพัก (15 นาที)
- 7.14 บรรยาย “Type I and II error, 95% CI vs. p-value” (15 นาที)
- 7.15 ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองแล้วตรวจสอบกับเพื่อนกลุ่มละ 3-4 คน (30 นาที)
- 7.16 ถาม-ตอบ ครั้งที่ 4 (15 นาที)
8. สื่อการเรียน
- 8.1 LCD projector
- 8.2 Visualizer
- 8.3 เอกสารประกอบการบรรยายพร้อมแบบฝึกหัด
9. การประเมินผล
- 9.1 ซักถาม อภิปราย
- 9.2 การสอบ Multiple Choice Question (MCQ)
10. เอกสารอ้างอิง/เอกสารอ่านประกอบ
- 10.1 ไพบูลย์ โล่ห้สุนทร. 2547. แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้เกิดโรค โฮสต์และสิ่งแวดล้อมใน: ระบาดวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 10.2 ไพบูลย์ โล่ห้สุนทร. 2547. หลักการป้องกันและควบคุมโรค ในระบาดวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 10.3 ไพบุลย์ โล่ห์สุนทร 2547. **ลักษณะของบุคคล สถานที่ และ เวลา ใน: ระบาดวิทยา.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 10.4 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. 2544 – 2547. **การสาธารณสุขไทย.**
- 10.5 Greenberg RS et al. **Medical Epidemiology.** Fourth edition, Lange Medical Books/ McGraw_Hill Medical Publishing Division, 2005
- 10.6 Gordis L. **Epidemiology.** Third edition, Elsevier Saunders, 2004.
- 10.7 Rosser WW, Slawson DC, Shaughnessy AF. **Information mastery: evidence-based family medicine.** Second edition. Hamilton, Ont: BC Decker, 2004.
- 10.8 Straus SE, Richardson WS, Glasziou P, Haynes RB. Evidence-based medicine: how to practice and teach EBM. Third edition. China: Elsevier Churchill Living Stone, 2005.

แผนการศึกษา

1. ชื่อหัวเรื่อง การปฏิรูประบบสุขภาพ
2. ผู้รับผิดชอบ อาจารย์ แพทย์หญิงรุจิรา มังคละศิริ
3. เวลาที่สอน 2 ชั่วโมง
4. สถานที่เรียน F9
5. แนวคิด ระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ ปัญหาระบบสุขภาพ การปฏิรูประบบสุขภาพ ความเท่าเทียมกัน คุณภาพ ประสิทธิภาพและสังคมตรวจสอบได้
6. วัตถุประสงค์การศึกษา ภายหลังจากเรียนการสอน นักศึกษาแพทย์สามารถ
  - 6.1 อธิบายระบบสุขภาพที่พึงประสงค์
  - 6.2 อธิบายและตระหนักปัญหาสุขภาพ
  - 6.3 อธิบายการปฏิรูประบบสุขภาพ
7. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
  - 7.1 ก่อนเข้าชั้นเรียน Reading assignment
  - 7.2 ในชั้นเรียน
    - 7.2.1 บรรยาย
    - 7.2.2 การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และซักถามในชั้นเรียน
    - 7.2.3 การเรียนรู้ผ่านการร่วมกิจกรรม
  - 7.3 หลังชั้นเรียน Homework Assignment
8. สื่อการเรียน
  - 8.1 เอกสารประกอบการสอน
  - 8.2 ตำรา และ เอกสาร
  - 8.3 LCD and computer
  - 8.4 Visualizer
  - 8.5 VDO/VCD/DVD
9. การประเมินผล
  - 9.1 MCQ (Lecture)